

HAMLETS

latviešu opermantojuma virsotne

Augsti godātie Latvijas Nacionālās operas ģildes biedri un atbalstītāji!

Jāņa Kalniņa *Hamlets* ir viena no visu laiku meistarīgākajām latviešu autoru sakomponētajām operām. Vēl kā students operas klasē dziedāju *Hamleta* otro cēlienu, un jau toreiz man radās jautājums, kāpēc šo operu neuzved pie mums Latvijā? Drīz būs pagājuši jau 80 gadi, kopš *Hamlets* nav skanējis uz mūsu opernama skatuves. Tagad esmu priecīgs, ka varu šīs operas iestudējumu realizēt. Tas ir lielisks mākslas darbs, lieliska opera, lieliska mūzika – esam šo uzvedumu parādā klausītājiem un arī sev pašiem.

Tā kā opera ir latviešu valodā, uzrunāju jaunajam iestudējumam latvisku komandu. Katrs no šiem izcilajiem māksliniekiem – režisore Kristīna Vuss, scenogrāfs Andris Eglītis, kostīmu māksliniece Kristīne Pasternaka – savā veidā man imponē un viņu līdzšinējais veikums ir mani uzrunājis. Aicināju šim darbam pieredzējušu komandu, kas izprot opermākslas specifiku un labi pārzina žanra spēles noteikumus.

Mēs esam ļoti pateicīgi un augstu vērtējam Latvijas Nacionālās operas ģildes ASV sniegto atbalstu. Jūsu ieguldījums ir ļāvis īstenot skaistus uzvedumus uz Latvijas Nacionālās operas skatuves, kuru vidū īpaši izceļama Bruno Skultes opera *Vilkaču mantiniece*. Pēdējos gados orķestra skanējums kļuvis bagātīgāks, pateicoties jūsu dāsnajiem ziedojumiem. Jūsu atbalsts ļaus Rīgas operā atdzimt nepelnīti aizmirstajam Jāņa Kalniņa meistardarbam – operai *Hamlets*!

*Latvijas Nacionālās operas un baleta valdes priekšsēdētājs,
operdziedātājs Egils Siliņš*

KOMPONISTS
JĀNIS KALNIŅŠ
(1904-2000)

Savu laikabiedru vidū, Jānis Kalniņš ir talantīgākais, kā arī starptautiski pazīstamākais latvju skaņradis. Dzimis Pērnavā, operas Baņuta autora Alfrēda Kalniņa ģimenē. No tēva viņš saņem pirmo mācību klavieru, vēlāk ērģeļu, spēlē. Latvijas Konservatorijā studējis Jāzepa Vītola Kompozīcijas un mūzikas teorijas klasē.

Jau studenta gados kļūst par Nacionālā teātra muzikālās daļas vadītāju, un kopš 1933. gada ir Nacionālās

operas diriģents, kur darbojas līdz 1944. gadam, kad bēgļu gaitas viņu noved Vācijā.

1948. gadā izceļo uz Kanadu, kur turpina mūziķa karjeru – strādā par ērģelnieku, mūzikas pasniedzēju Frederiktonas skolotāju koledžā un vada simfoniskos orķestrus un korus. Saņēmis Ņūbransvikas Mauntelisona universitātes mūzikas goda doktora grādu. Piedalījies vairākos Latviešu dziesmu svētkos ASV un Kanadā.

Jāņa Kalniņa darbu klāsts ir ļoti plašs: operas *Lolitas brīnumputns*, *Hamlets*, *Ugunī*, baleta viencēlieni, četras simfonijas, trīs koncerti, kantātes, kora un solo dziesmas.

JANKAM MŪZIKA PILĒJA, TĀ SAKOT, NO KATRA PIRKSTA, UN TO VIŅŠ VIENMĒR RAKSTĪJIS AR GLUŽI MOCARTISKU VIEGLUMU.

Jānis Kalniņš

JĀŅA KALNIŅA OPERA HAMLETS

1935. gadā, pabeidzis operu *Hamlets*, Jānis Kalniņš partitūras titullapā rakstīja: "Veltīts manam mīlam tēvam". Ierosmi komponēt operu, par pamatu ņemot V. Šekspīra lugu, sniedza Mihails Čehovs, kurš toreiz *Hamletu* iestudēja Nacionālajā teātrī. Komponists pats veidoja libretu, dinamiski spraigā skatuves darbā nepazaudējot Šekspīra traģēdijas būtību un dzejisko vērtību. Pirmizrādē 1936. gada 17. februārī pie LNO orķestra pulsts – pats autors. 1943. gadā izrāde tiek atjaunota.

Ar operu *Hamlets* latvieši gandrīz ieguva pasaules slavu – angļu laikraksta *The Times*, itāļu un zviedru mūzikas kritiķi paredzēja operai uzvaras gājieni Eiropā.

1936. un 1943. gada operas *Hamlets* iestudējumos uz Nacionālās operas skatuves vadošās lomas dziedāja tolaik izcilākie solisti – Mariss Vētra, Ādolfs Kaktiņš, Amanda Liberte Rebane, Herta Lūse, Alīda Vāne, Anna Ludiņa, Izolde Salnāja, Lidija Blūmentāle, Marija Vintere, Adele Pulciņa Karpa, Viktors Stots, Teodors Brilts un citi.

Pirmo reizi pēc Otrā pasaules kara, 2022. gada janvārī opera *Hamlets* atgriezies uz mūsu Baltā nama skatuves jaunā un dinamiskā iestudējumā.

Ādolfs Kaktiņš

Mariss Vētra un
Anna Ludiņa

MĀRTIŅŠ OZOLIŅŠ ir Latvijas Nacionālās operas un baleta galvenais diriģents, kā arī J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas asociētais profesors un Orķestra diriģēšanas katedras vadītājs. Prestižā Jormas Panulas IV starptautiskā diriģentu konkursa laureāts.

Diriģents sadarbojies ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri, Leipcigas *Gewandhaus* orķestri, Tamperes Filharmonijas simfonisko orķestri, Lietuvas Valsts simfonisko orķestri, Triestes Verdi teātra orķestri, Katānijas operas orķestri, *Nuova Orchestra Scarlatti*, Honkongas *Sinfonietta* orķestri u.c. Koncertējis un piedalījies viesizrādēs Maskavā, Tampērē, Leipcigā, Sankt-pēterburgā, Mehiko, Triestē, Katānijā, Maskavā un citviet.

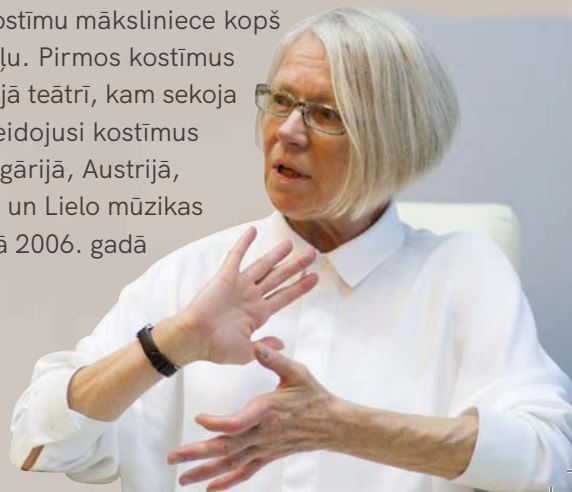
2017./2018. gada sezonā viesdiriģenta statusā vadījis Džuzepes Verdi operas *Traviata* izrādes Ķīnas Lielajos teātros Tjaņdziņā un Harbinā. 2018./2019. gada sezonā viesdiriģenta statusā iestudējis V. A. Mocarta operu *Dons Žuans* Honkongā, kā arī viesojies Pučīni festivālā *Torre del Lago*, kur stājās pie diriģenta pulsts operu *Turandota*, *Manona Lesko* un *Bohēma* iestudējumos, kā arī vadījis koncertus vasaras festivālā Taljakoco, Itālijā.

Latviešu režisore **KRISTĪNA VUSS** (*Kristina Wuss*) paralēli skatuves un mediju režijas studijām profesionāli apguvusi klavierspēli, vēlāk studējusi muzikoloģiju un vēsturi. K. Vuss galvenokārt strādā Vācijā, iestudējusi arī Krievijā, Korejā, Spānijā, Polijā u.c., saņēmusi uzslavas presē par spēju veidot spēcīgus raksturus uz operas skatuves. Latvijas publika viņu atcerēsies no Latvijas Nacionālās operas iestudējumiem – G.F. Hendeļa *Alčīna* (1998), iestudējums saņēmis Lielo Mūzikas balvu, un V.A. Mocarta *Dons Žuans* (1999) un Jaunajā Rīgas teātrī iestudētās izrādes G. Bīhnera *Voiceks* (1995). 2018. gadā izdota K. Vuss grāmata *Kultūru mijiedarbība Baltijā: Divas mūzikas vēstures Latvijā 1700-1945*.

Mākslinieks **ANDRIS EGLĪTIS** galvenokārt strādā glezniecības tehnikā un veido lielformāta arhitektoniskas instalācijas. Ārpus Latvijas viņa darbi bijuši izstādīti personalizstādēs Krievijā, Beļģijā un Vācijā, piedalījies grupu izstādēs Indijā, Polijā, Itālijā, Beļģijā, ASV, Austrijā, Francijā u.c. 2013. gadā saņēmis Purviša balvu par izstādi *Zemes darbi*. 2015. gadā kopā ar Katrīnu Neiburgu veidojis Latvijas paviljona izstādi *Armpit 56*. Starptautiskajā Venēcijas mākslas biennālē. Kopš 2009. gada ir Latvijas Mākslas akadēmijas pasniedzējs, bet 2017. gadā ticis ievēlēts par Glezniecības katedras vadītāju. Veidojis scenogrāfiju festivālam *Piena svētki* un izrādei *Dzīvnieks* Latvijas Nacionālajā teātrī.

KRISTĪNE PASTERNAKA ir Latvijas Nacionālās operas un baleta galvenā kostīmu māksliniece kopš 1996. gada. Absolvējusi Latvijas Mākslas akadēmijas Tekstilmākslas nodaļu. Pirmos kostīmus veidojusi Dž. Goldmena lugas *Lauva ziemā* uzvedumam Latvijas Nacionālajā teātrī, kam sekoja vairāk nekā simts citu teātru un operas iestudējumu Latvijā un ārzemēs. Veidojusi kostīmus teātriem un operām Latvijā, Igaunijā, Francijā, Vācijā, Izraēlā, Islandē, Ungārijā, Austrijā, Horvātijā, Krievijā un citviet. Vairākkārt apbalvota ar Spēlmaņu nakts balvu un Lielo mūzikas balvu. Prestižā žurnāla *Opernwelt* organizētajā Starptautiskajā kritiķu aptaujā 2006. gadā Kristīne Pasternaka nominēta kā Labākā kostīmu māksliniece.

Dace Aperāne,
LNOĢ padomniece

Latviešu kultūras biedrības
TILTS priekšsēde un mūzikas
nozares vicepriekšsēde

Starptautisko latviešu jauno
mūziķu meistarkursu
mākslinieciskā vadītāja

Operas *Hamlets* atgriešanās uz Latvijas Nacionālās Operas skatuves solās būt viens no visnozīmīgākajiem kultūras notikumiem Latvijā. Savā izcilajā operā, latviešu komponists Jānis Kalniņš ir meistarīgi raksturojis Šekspīra lugas galvenās personas ar smalki izveidotajiem un variētiem vadmotīviem. Operas dramatisks vielu veicina un pakāpina gan spilgti instrumentētas, harmoniski bagātīgas simfoniskas pasāžas un interlūdijas, gan izsmalcinātas solo ārijas, kā *Hamleta* kvēlais dziedājums "Būt vai nebūt" un Ofēlijas liriskā dziesma "Kā kalnu sniegs bij' svārks tam balts". *Hamlets* ir viens no Kalniņa visradošākajiem un mūsdienīgākajiem lielas formas skaņdarbiem, un iezīmē fascinējošus aspektus no komponista unikālā muzikālā stila, kas ieskaita vēlīnā romantisma un modernisma elementus. Latviešu mūzikas kritiķis Jēkabs Poruks 1936. gadā secināja, ka opera *Hamlets* apstiprināja nevien Kalniņa vietu Latvijas "pirmo komponistu vidū", bet arī deva autoram iespēju "prasīt sev vārdu lielajā Eiropas radošo mūziķu saimē". (Mūzikas Apskats, 1936. gada februāris)

Operas apmeklētājiem pulcējoties no pasaules Rīgā, Latvijā uz operas *Hamlets* jauno iestudējumu 2022. gada janvārī būs iespēja piedzīvot latviešu mūzikas vēstures veidošanu, kad Jāņa Kalniņa meistardarbs atkal tiks uzvests uz Latvijas Nacionālās operas skatuves!

GODĀTIE ĢILDES BIEDRI UN ATBALSTĪTĀJI!

Dibinot Latvijas valsti tās veidotāji jau toreiz domāja par to, kā Latviju padarīt par pasaules kultūras nāciju, kas droši nostātos līdzās citām valstīm. Ar Latvijas Nacionālo operu tika atjaunoti un likti stingri pamati latviešu opermākslai. Mūsdienās Latvijas Nacionālā opera ir izveidojusies par stipru vienību, kas arvien biežāk piesaka sevi Eiropā un pasaulē – ne tikai mūsu operas solisti un diriģenti iekaro spožākos pasaulē opertāmus, arī pati opera un tās iestudējumi lepnī nes Latvijas vārdu pasaulē.

Latvijas Nacionālā opera un balets 2021./2022. gada sezonā iestudēs Jāņa Kalniņa operu *Hamlets* – vienu no nozīmīgākajiem šī žanra paraugiem Latvijas mūzikas vēsturē, kura muzikālā vērtība krietni pārsniedz vietēji nacionālos mērogus. Latvijas Nacionālās operas ģilde ir piekritusi kļūt par iestudējuma galveno atbalstītāju. Šoreiz atbalsts ir vajadzīgs vairāk nekā jebkad agrāk, jo šajā kritiskajā un neziņu pilnajā laikā kultūra un mūsu Baltais Nams ir smagi cietuši.

Mēs lūdzam un aicinam ikvienu no Jums ar ziedojumu atbalstīt ģildes centienus, kas ļautu latviešu meistardarbam uzmirdzēt ne tikai uz mūsu opertāma skatuves, bet arī starptautiskā spožumā.

Pateicībā par Jūsu atbalstu,

Ivars Slokenbergs
LNOĢ valdes priekšsēdis un prezidents

Aicinām Jūs iesaistīties Ģildes dzīvē un darbos!

Atbalstītāju vārdi, kuru kopējais ziedojums līdz operas *Hamlets* pirmizrādei 2022. gadā sasniegs 500 US\$, tiks pieminēti izrādes programmiņā.

Ja kopsumma sasniegs \$1,000 US\$ - Jūs saņemsiet visus "Ceļojums uz operu *Hamlets*" piedāvājumus.

Ar ziedojumu var godināt un pieminēt kādu, kam latviešu kultūra un sabiedriskā darbība bija īpaši nozīmīga.

Daudzi uzņēmumi mēdz papildināt darbinieku ziedojumus organizācijām ar savu devumu, "matching grant".

To ir iespējams darīt arī Ģildes atbalstam.

Ziedojumi LNOĢ ir atvelkami no ienākumiem, ASV nodokļus aprēķinot.

www.lnogasv.org